

Islam utifrån svensk nyhetsrapportering

En kritisk diskursanalys av Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter

Marika Setterwall

Abstract

The survey is a critical discourse analysis of text analytic ambition where I study how Muslims and Islam are portrayed in Swedish media during the period September 2015 - May 2016. The research is based on forty newspaper articles from the nationwide newspapers Svenska Dagbladet and Dagens Nyheter. To read the discourses that prevail in the articles, I take the starting point in Edward Said's theory of Orientalism. The theory deals with the West's view of "the Orient" and how Muslims and Islam are portrayed as the alien in contrast to the Western world. To achieve my purpose, I review the text based tools Etos and Modality which I combine with the theory of Orientalism. The analysis shows that there is a negative discourse of portraits of Muslims and Islam. The discourse is not dominant but represent a significant role in the material. Islam is associated in these cases with violence, terror and costs, but it is also to some extent associated with positive attributes.

Nyckelord: Islam, muslim, diskursanalys, orientalism, Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter

Ord: 9675

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
1.2 Motivering av ämnesval	3
1.3 Disposition	3
<hr/>	
2 Empirisk bakgrund	4
2.1 Tidigare medierapportering av muslimer och islam	4
<hr/>	
3 Teori	7
3.1 Orientalism	7
3.2 Diskursteori	9
<hr/>	
4 Hur söker jag svar?	10
4.1 Diskursanalys	10
4.2 Kritisk diskursanalys	10
4.2.1 Faircloughs tredimensionella modell	11
4.2.1.1 Textdimensionen	12
4.3 Mina verktyg	13
4.3.1 Modalitet	13
4.3.2 Etos	14
4.4 Avgränsning/kritik av metod	14
<hr/>	
5 Empiriskt material	16
5.1 Urval	16
<hr/>	
6 Resultat kritisk diskursanalys	18
6.1 Dagens Nyheter	19
6.1.1 Etos	19
6.1.2 Modalitet	22
6.1.3 Övrigt	23
6.2 Svenska Dagbladet	24
6.2.1 Etos	24
6.2.2 Modalitet	26
6.2.3 Övrigt	26
6.3 Sammanfattande diskussion	27
<hr/>	
7 Konklusion	29
<hr/>	
8 Referenser	30
8.1 Primärkällor	30
8.2 Sekundärkällor	32
<hr/>	
9 Bilagor	34
9.1 Svenska Dagbladet	34
9.2 Dagens Nyheter	36

1 Inledning

Åren 2015-2016 har innehållit stora nyhetshändelser vilka genom olika sätt har behandlat muslimer och islam. Kriget i Syrien och Irak har bidragit till en av den moderna tidens största flyktingströmmar. Terrorattacken mot satirtidningen Charlie Hebdo följt av de massiva attackerna i Paris och Bryssel har satt skräck i människor och har bidragit till en allt större skepticism i det svenska samhället. Islamiska Staten har visat med våld den skada de kan åstadkomma. I ett samhälle där ökad misstro och rädsla råder, kopplas muslimer och islam samman med Daesh (IS) när vi egentligen bör hålla varandra om ryggen. Debatten kring hur muslimer framställs i media har varit stor både nationellt och internationellt även om det vetenskapliga studiet inom området inte är speciellt omfattande. Media är ett åsiktsbildande organ i samhället som utgör en stor makt över dess medborgare då de väljer den information som publiceras och görs offentlig vilket är grund för individens bildande av åsikt samt verklighetsuppfattning (Strömbäck 2014: 15).

Vårt samhälle är en subjektiv företeelse. Sättet vi väljer att tolka och definiera den genom våra uppfattningar och referenser, är det som utgör dess betydelse. Samhället bygger mycket på de ideologier och normer som media hjälper till att skapa och upprätthålla. Utifrån denna maktbalans blir således media ett viktigt organ att analysera i syfte att förstå var bilden som definierar samhället har sin utgångspunkt samt vilken funktion som fylls då den hålls levande. Ett västerländskt perspektiv har i historien dominerat vår värld och det gör det än idag vilket även bidrar till den ojämna maktbalansen. Bilden som genom tiderna har framställts av Väst om andra kulturer som det främmande, tydliggör mer om våra referenser och den kultur vi lever i än om kulturen som egentligen beskrivs. I och med detta har mitt val av studieobjekt fallit på svenska medier i syfte att undersöka hur muslimer och islam porträtteras. Enskilda sanningar kan gemensamt skapa en lögn vilket i sig kan avspeglas i konsekvenser för minoritetsgrupper i samhället. Medias makt är således viktig att studera då de utgör ett samhälleligt ansvar som vilar på deras axlar.

1.1 Syfte och frågeställning

Utifrån såväl empiriskt underlag samt tidigare forskning är mitt syfte att studera hur den mediala diskursen ser ut i svensk nyhetsrapportering med fokus på porträtterandet av muslimer och islam inom tidperioden september 2015 – maj 2016. Media fyller idag en viktig funktion då deras inflytande är stort och kan påverka opinionen i en önskvärd riktning. Min ambition är således att synliggöra för den diskurs som råder och de begrepp som representerar muslimer och islam i störst utsträckning i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet som vidare kan påverka opinionen och bilden av muslimer och islam.

Utifrån mina textanalytiska verktyg inom den kritiska diskursanalysen kommer jag att filtrera texten för att kunna utläsa de diskurser som föreligger. Jag kommer utgå från Edward Saids teori om orientalism och mitt fokus ligger då i att studera om och i så fall, hur ett ”vi” och ”dem”-förhållande kan tydliggöras i SvD och DN. Enligt Said, har en orientalisk diskurs varit härskande under lång tid i västerländsk media med ett porträtterande av muslimer som ”de andra”. Utifrån mitt syfte, bottenar mina frågeställningar således i:

Hur porträtteras muslimer i liberala, rikstäckande dags -och morgontidningar?

- *Vilka representationer av muslimer förekommer i DN och SvD tidsperioden september 2015 – maj 2016?*
- *På vilket sätt samt i vilka sammanhang skildras muslimer och islam?*

1.2 Motivering av ämnesval

Året är 2016 och det är av hög relevans att medvetandegöra och medvetandegöras om hur minoriteter i det svenska samhället framställs i media. Media är en opinionsbildare som har makten över samhället att påverka opinionen i önskvärd riktning och påverka bilden av minoritetsgrupper. Detta gör valet enkelt för mig att granska svenska tidningsartiklar. Jag anser det även vara viktigt att människor i Sverige innehar en kritisk hållning gentemot maktstrukturer i konstruktioner och framställningar i svensk media framförallt gällande de grupper i samhället som inte syns lika ofta i det offentliga rummet. Människor flyr från krig och den svenska migrationen är idag ett vanligt förekommande ämne i vår vardag. Det är därför viktigt att bringa ljus över dessa individer där en majoritet är muslimer och studera deras framtoning.

Den 23:e mars i år kom rapporten från FN:s kommitté om mänskliga rättigheter ut. I rapporten kritiseras den svenska regeringen för att inte göra tillräckligt i frågan om att integrera muslimer, romer och andra minoriteter i samhället. Rapporten menar att Sverige bör säkerställa att trakasserier mot muslimer ska stoppas samt att garantera en inkludering av afro-svenskar och romer i det svenska samhället (SvD, 2016). Att Sverige även har blivit kritiserade av FN för att exkludera muslimer i samhället tydliggör relevansen i mitt ämnesval ytterligare. Återigen, för att ändra uppfattningen hos opinionen måste porträtteringen av muslimer studeras för att därefter kunna ändras.

1.3 Disposition

I syfte att i ett tidigt skede ge en förståelse för mitt ämne, har jag valt att i avsnitt 2, redogöra för den empiriska bakgrunden som innehåller tidigare forskning på området om hur muslimer och islam framställs i media. I avsnitt 3 kommer jag att presentera mina teorier, Edward Saids *Orientalism* och *Diskursteori* samt hur dessa kommer att tillämpas i min analys. Vidare följer avsnitt 4 som innehåller min metod. Metoden utgörs av en kritisk diskursanalys som presenteras ingående tillsammans med de två verktygen, *Modalitet* och *Etos* som används i studerandet av artiklarna. I avsnitt 5 presenteras det empiriska materialet som består av Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Urval och exakta artiklar kommer även att presenteras. Därefter kommer resultatet av min analys att redogöras för och diskuteras i en sammanfattande diskussion. Avslutningsvis presenteras min konklusion i avsnitt 7.

2 Empirisk bakgrund

2.1 Tidigare medierapportering av muslimer och islam

Det är viktigt att arbeta kumulativt, att stå på andra forskares axlar och utnyttja den forskning som redan finns på området. Detta bidrar förhoppningsvis till en ökad förståelse för mitt val av ämne då det sätts i en större kontext. Jag kommer nedan att redogöra för tre olika texter som har behandlat muslimer och islam i tidigare medierapportering. En författare som är genomgående i min studie och som även kommer att redogöras för i min teori är Edward Said. Suids bok, *Covering Islam* publicerades 1981 men kom senare ut i en reviderad utgåva, år 1997. Boken diskuterar hur samt varför muslimer och islam porträtteras på det sätt de gör i västerländsk media men med fokus på amerikansk media. Said anser att västerländsk medierapportering präglas av en orientalisk diskurs som inte endast visas i västerländsk media utan också inom den västerländska forskningen som behandlar muslimer och islam. Jag kommer att återgå till Suids teori kring orientalism i avsnitt 3.1 eftersom att den utgör en stor del av grunden för min studie. Jag kommer i detta avsnitt istället att fokusera på hur och varför Said anser att orientalism kan influera västerländsk medierapportering.

Covering Islams återkommande tema är att världen delas upp i två delar utifrån den västerländska medierapporteringen. Det är å ena sidan ett "vi" som representerar Väst samt "de andra" som Said menar representerar muslimer och islam. Användandet av dessa begrepp, innefattar stora generaliseringar. Exempelvis menar Said att det i låg i tiden då han skrev boken att muslimer och araber ofta porträtterades som antingen möjliga terrorister eller oljeförsörjare (Said 1997: 28).

Bilden som ges av västerländsk medierapportering angående islam menar Said karaktäriseras av två huvudsakliga faktorer. Till att börja med, menar han att det ofta finns ett sorts accepterande i att ordet *islam* kan brukas som ett objekt. Han menar således att islam som objekt är något som alla kan referera till och har en relation till. Det sker då ofta en förenkling i förklarandet av islam och muslimer då människor objektifierar begreppet och låter det förklara en hel kulturs handlande. Begreppet är alltså bundet av betydande generaliseringar och förenklingar som ofta inte stämmer överens med realiteten (Said 1997: 40-41).

Islam anses även som främmande i kontrast till det Väst anses vara normaliserat vilket Said menar är en ytterligare aspekt av bilden av islam. Detta återgår till sättet att tänka kring ”vi” och ”de andra” då Väst skapar en karakteristisk bild av islam som något som är i motsats till de själva (Said 1997: 42-44). Alla dessa signalement tydliggör mer hur västerländska mediers bild av islam ser ut än om islam självt menar Said. ”We do not live in a natural world: things like newspapers, news, and opinions do not occur naturally; they are made, as the result of human will” (Said 1997: 49). Han menar vidare att de som står bakom denna mediebild, givetvis även är influerade av de samhällen och den kultur som de är aktiva inom.

Jag har även tagit del av en studie *Representationer, stereotyper och nyhetsvärdering-Rapport från medieanalys om representationer av muslimer i svenska nyheter*. Studien är från 2015 och är på uppdrag av Diskrimineringsombudsmannen (DO) skriven av Marta Axner som är verksam vid centrum för forskning om religion och samhälle på Uppsala Universitet. Studien behandlar delvis teman som, *var och när media rapporterar om muslimer och/eller islam, hur rapportering av muslimer sker samt mediernas förhållningssätt i olika typer av rapportering*. En av de viktigaste slutsatserna i studien är att näst intill alla artiklar som behandlar islam och muslimer även är kopplade till våld, hot eller spänningar i samhället. Detta är ett resultat som påminner om tidigare forskning och ligger i linje med hur jag tror att utfallet i min studie kommer att se ut.

Det framkommer även att en fjärdedel av det totala antalet artiklar skriver om islam och muslimer som en enhetlig grupp och det är väldigt sällsynt att muslimer porträtteras som individer. Likt ovan, är det alltså ofta förekommande att dessa artiklar i samband med islam, berör ämnen som säkerhet, terrorism och militära insatser. Det finns två kategorier som påminner om bilden av islam och muslimer som porträtteras i media men det finns även skillnader. Det visar sig att de detaljerade rapporterna i allmänhet ger en mer nyanserad bild av muslimer och islam i jämförelse med de kortare nyhetsartiklarna. Den enskilda individen är i detta fall central i situationen och muslimer återges som offer, som människor som lever sitt vardagsliv i en konfliktsituation i stället för de ofta förekommande artiklarna med muslimer som porträtteras som offensiva och brottslingar. Det är bland annat debattartiklar som visar sig ha en mindre nyanserad bild. Även om flera av debattartiklarna kritiserar de negativa stereotyper och diskurser som sammanlänkar islam med våld, framgår det även i studien att dessa artiklar använder språk och generaliseringar som liknar de diskurser de kritiserar.

Axner menar att det finns en skillnad mellan ämnen och teman i representationen av muslimer utomlands samt representationen av muslimer i Sverige. Sverige använder idag även en del utländsk rapportering i de nationella nyheterna vilket då inkluderar samma diskurser och stereotypa bilder som utländska nyheter publicerar, även om det sker mer diskret i svensk media. Därför, menar Axner, associeras huvudbilden av muslimer och islam med problem (Axner, 2015).

Slutligen har jag läst studien *Muslimer och islam i svenska nyhetsmedier* gjord av Anna Levin och Marina Ghersetti. Studien är från Journalistiska institutionen vid Göteborgs Universitet och det är en förstudie som varit beställd av integrationsverket. Studien handlar om svensk medierapportering gällande attentaten i New York och Washington den 11 september 2001.

Levin och Ghersetti vill klargöra för hur islam och muslimer har porträtterats i samband med attackerna. De har utfört tre kvantitativa delstudier och har även använt sig av artiklar från Dagens Nyheter och Aftonbladet som granskats kvalitativt. Levin och Ghersettis resultat visar å ena sidan att en stor del av materialet inte visar något samband mellan attentaten och muslimer och islam. De menar å andra sidan att de finns brister i rapporteringen hos de två tidningarna. Exempel på detta är att muslimer porträtteras som en grupp människor, snarare än enskilda individer. De anses även vara obildade och att de styrs av känslor istället för rationalitet. Författarna menar att det blir en tydlig gräns mellan det anständiga och demokratiska Väst kontra det obildade, muslimska samhället. Den kvalitativa analysen visar också på att islam omges med mystik och som något exotiskt samt att extremistiskt religiösa muslimer anses vara väldigt farliga (Ghersetti & Levin 2002).

3 Teori

3.1 Orientalism

Som en teoretisk utgångspunkt har jag valt att använda mig av orientalism. Teorin har sin uppkomst i kolonialismen och innefattar det forskningsområde som väst har studerat sedan 1700-talet. Edward Said är en av de betydande personerna inom området som behandlar västvärldens bild av muslimer. Teorin har fokuserat på att studera Orienten, landet som tillsammans med dess invånare anses vara det ”annorlunda” och främmande. Genom orientalismens uppkomst, uppkom en indelning av ett ”vi” och ”dem” då man menade Orientens invånare var lättlurade och lögnaktiga. Denna negativa bild av Orienten och dess invånare ansågs vara västs motsats (Said, 2004: 33-34). Postkolonialismens teoribildning och dess grundtanke om ”vi och dem” är sprunget ur orientalismen. Genom kontraster och skillnader eller med andra ord, motsatser, ges språket mening. Exempelvis menar man att svart inte ger någon mening utan vit som tydliggör motpolen. På samma sätt som svart saknar betydelse utan vit, saknar Väst (Occidenten) betydelse utan Öst (Orienten). Detta motsatsförhållande är även kallat en dikotomi. Enligt Jaques Derrida som är företrädare av poststrukturalismen är relationen mellan två dikotomier ur balans om den ena motpolen bedöms vara i underläge och beroende av den andra (Peoples & Vaughan-Williams, 2010: 64).

Den rådande maktrelationen med Västs dominerande ställning i förhållande till Öst, gjorde det möjligt för Västs tankar och föreställningar om Orienten att gro (Said, 2004: 83).

Kolonialmakterna fick stöd i att bevara den ojämna maktbalansen samt deras ekonomiska och politiska dominans i och med orientalismens teorier (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn, 2002: 22). Västs framgångar och dominerande roll tydliggjordes i takt med att framställningen av Öst blev allt sämre. Det finns exempel på när orientalismens teorier spridits vidare till olika tänkare och forskare (Said, 2004: 101-102). Ett tydligt exempel på detta är Darwins evolutionslära där han beskriver kulturer vara i olika utvecklingsfaser. Han tydliggör för olika samhällen samt hur deras ekonomiska och politiska utveckling ser ut.

De rankade samhällena sätts i relation till Väst som anses vara den slutgiltiga och bästa stadiet som resterande samhällen bör sträva efter att uppnå (Spurr, 1993: 40). Idag är det tydligt att Darwins teorier hjälpte till med att skapa och bevara bilden av Orienten och dess medborgare.

Said menar att Orienten inte finns och aldrig funnits utan är en uppfinning av Väst, däribland Darwin och andra tänkare som har velat tydliggöra den egna dominerande ställningen (Said, 2004: 108). Orienten som landområde samt dess invånare betraktades som en sämre skapad ras som skulle uppfostras av Väst. Det var västerlänningar som skapade berättelserna och ryktena kring Orienten utifrån deras tankesätt och normer. Generaliseringar användes då man inte såg invånare i Öst som enskilda individer utan en enhetlig grupp. En grupp som tillgavs negativa attribut och som jämfördes med individer i Väst och ansågs vara ociviliserade, efterblivna eller outvecklade. Östs invånare jämfördes med andra ord med kriminella, sinnessjuka och fattiga i Väst (Said, 2004: 25-27). Det fanns även mönster av dominerande ställning gällande religion där kristendomen ansågs vara den betydelsefulla och rätta religionen att vara trogen. Återigen, tydliggörs Orienten som mindre betydande i kontrast till Väst då Islam betraktades vara en sämre form av kristendomen. Islam var något nytt och skrämmande för Väst och kristendomen och det var framförallt den islamiska Orienten som bedömdes vara ett hot. Bilden av islam som farligt, fördes vidare mellan generationer och vid en inblick av litteraturen från denna tid, klagas islam som outvecklad och fientlig och att muslimen är irrationell (Said, 2004: 208). En diskurs skapas om hur Väst uttrycker sig om Öst och diskursen hindrar individen att tänka utanför ramen av dessa etablerade beskrivningar av Orienten. Diskursen bygger på just återkommande stereotyper och en gemensam syn på Orienten som ett område som saknar utveckling och där alla individer är enhetliga (Said, 2004: 153).

Vår identitet och kultur uppkommer i förhållande till den globala utvecklingen. Det medför att de områden som tidigare varit kolonier samt de postkoloniala staterna inte endast är de fall som berörs utan även återstående delar av Väst, inkluderat Sverige (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn, 2002: 85). Vår kunskap, identitet och världsbild kan ändras under tid. Genom diskursiva handlingar skapar vi en social värld som kan få sociala följder om vi väljer att bevara sociala mönster och hålla oss inom ramen för vad diskursen menar är rätt. Vår kunskap och hur vi förstår världen hålls alltså levande i sociala processer, sociala handlingar. Det vi bedömer vara kunskap och sanning når följaktligen sociala konsekvenser då de varierar inom olika världsbilder (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 69).

3.2 Diskursteori

Som en kompletterande teori till orientalism, har jag valt att tillämpa Ernesto Laclau och Chantal Mouffe (1985) diskursteori. Enligt Laclau och Mouffe ligger intresset i hur individer formas och bestäms av olika rådande diskurser i samhället, de menar alltså att grupper skapas och identiteter utformas (Winther Jørgensen & Philips 2000: 48) Det är viktigt att tydliggöra att diskursanalysen innehåller såväl en metod- och teorigrund vilka är sammanflätade. Jag är medveten att mitt metodavsnitt därför kan uppfattas repeterande men jag tydliggör där för mina verktyg och ger en detaljerad genomgång för metoden. Metodavsnittet kan således sägas vara en fördjupning av min teori. Mitt metodavsnitt utgörs av Faircloughs kritiska diskursanalys. Därför anser jag att det är viktigt att understryka att Winther Jørgensen och Philips menar att Laclau och Mouffes diskursteori med fördel går att förena med andra författare som intresserat sig för metod samt utvecklat praktiska verktyg (Winther Jørgensen & Philips 2000: 31). Detta har Fairclough gjort och jag kommer senare att presentera det.

Diskurs kan ur ett generellt perspektiv förklaras som ett sätt att tolka och tala om världen. Genom diskursteorin undersöks hur individer formar världen och realiteten som objektiv samt hur diskurser som är olika från varandra, strävar efter att låsa fast språkets innehåll efter sin egen diskurs (Winther Jørgensen & Philips 2000: 13). Diskursteorin menar att världens alla praktiker är diskursiva. Det medför att diskursen är helt konstituerande för allt socialt, med andra ord omfattas allt av diskurser. Laclau och Mouffe menar således att nästan alla sociala fenomen kan studeras utifrån diskursanalytiska verktyg (Winther Jørgensen & Philips 2000: 25, 40). Däremot gör språkets instabilitet att diskurser som handlar om den sociala världen, aldrig kan fastställas. Diskurser är i ständig rörelse då de interagerar samt stöter ifrån andra diskurser vilket Laclau och Mouffe förklarar som en diskurskamp (Winther Jørgensen & Philips 2000: 13). Diskursteori använder många begrepp i strävan att begripa de aktörer som kämpar med att fastställa ”verkligheten” (diskursen).

4 Hur söker jag svar?

4.1 Diskursanalys

Diskursanalysen kan tillämpas som både teori och metod och jag använder mig av båda delarna i min studie. Marianne Winther Jörgensen och Louise Phillips beskriver diskursanalysen som ett bestämt sätt att tala om samt förstå världen, alternativt ett utsnitt av världen (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 7). Det beskrivs även som ett system som skapar en samling utsagor och praktiker som genom att etablera sig institutionellt, kan framstå som mer eller mindre vanliga. I användandet av diskursanalysen, ligger intresset inte i att undersöka hur något är med en ontologisk ambition. Intresset ligger istället i varför vi får kunskap om ett visst fenomen och vi har därmed en epistemologisk ambition med analysen (Neumann, 2003: 83).

Genom språket kan vi skapa mening och förändra vår omvärld. Diskursen kan även användas kritiskt och analyserar då olika former av maktrelationer. Det finns ingen regelrätt definition av vad diskurs är då de når olika betydelser beroende på sammanhang och positioner (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 32). Diskursanalysen bottnar i socialkonstruktionismen som hävdar att kunskapen vi har om världen inte är en objektiv verklighet, kunskapen vi förfogar över uppstår snarare genom att individen kategoriserar.

4.2 Kritisk diskursanalys

Jag har valt att bruka den kritiska diskursanalysen i min studie då den kan tydliggöra maktförhållanden på en mer strukturell nivå vilket de andra diskursangreppssätten inte kan bidra med. En kritisk diskursanalys ämnar således avslöja orättvisa maktrelationer mellan olika former av grupper i samhället. Syftet är sedan att förändra de sociala förhållandena så att maktfördelningen blir mer jämlik och det sker en förändring i samhället (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 79).

Som jag även tydliggjort tidigare, är det ytterst viktigt att förändra maktstrukturer gällande diskursen som idag finns kring muslimer och det är därför jag ser min uppsats som relevant. Diskurserna bidrar till att producera vår sociala värld vilket emellertid endast är en bland flera aspekter av varje social praktik (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 69).

Man brukar säga att en diskurs både är konstituerad och konstituerande vilket betyder att diskursen utgör den värld vi lever i, samtidigt som diskursen även utgörs av andra sociala praktiker och strukturer (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 67-68).

Jag kommer att använda mig av Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. Fairclough är en av de mest framträdande professorerna inom området och jag diskuterar hans metod vidare i avsnittet *Faircloughs tredimensionella metod*. Fairclough menar att diskurs både är språkbruk och ett sätt att prata om saker som då ger mening åt upplevelser utifrån ett bestämt perspektiv (Winther Jörgensen & Philips, 2000: 72). Diskurserna ser med andra ord olika ut beroende på perspektiv och den sociala strukturen omfattar såväl icke-diskursiva som diskursiva element. I genomförandet av en diskursanalys är det de diskurser som brukas inom en institution, diskursordningen samt den kommunikativa händelsen, språkbruket som analyseras (Winther Jörgensen & Philips, 2000: 67-71).

En kritisk diskursanalys syftar till att tydliggöra relationen mellan språkbruk samt social praktik och sociala strukturer. Det är alltså inte endast en språklig undersökning utan man ser exempelvis även till hur olika identiteter formas (Winther Jörgensen & Philips, 2000: 75). Fairclough menar att diskurser innefattar tre typer av funktioner. Den första är en identitetsfunktion var sociala identiteter formas, sedan finns det en relationell funktion var sociala relationer bildas. Till sist finns det även en ideationell funktion vilken omfattar system av kunskap (Bergström & Boréus, 2012: 374-375). Enligt Fairclough är diskurser alltså något som har konstruerats av samhället och som även skapar och återskapar dominans och maktförhållanden (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 79-80).

4.2.1 Faircloughs tredimensionella modell

Den tredimensionella modellen används som ett verktyg vid empirisk forskning av samhälle och kommunikation. Med andra ord är det en undersökning av ett fall av språkbruk och det består i min studie av tidningsartiklar från SvD samt DN. Denna modell omfattar tre dimensioner vilka är textdimensionen, den diskursiva praxisdimensionen samt den sociala praxisdimensionen. Dessa står ofta i nära förhållande till varandra utan en tydlig skiljelinje mellan (Winther Jörgensen & Phillips 2000: 74). Relationen mellan texterna och den sociala praktiken förbinds via den diskursiva praktiken.

Den sociala praktiken bildar och bildas av texter. Inom den diskursiva praktiken sker användningen av språk för att tillverka och förbruka texter (Fairclough 1995: 60). Den tredimensionella modellen är positivt kritiserad av Bergström och Boréus (2012: 376) som menar att modellen har idealiska drag för den kritiska diskursanalysen. De menar även att textanalysen innebär att analysera vad som ges till uttryck explicit samt implicit i en text.

Jag kommer i min analys av artiklar endast använda mig av textdimensionen och utföra en kritisk diskursanalys med textanalytisk ambition. Det är genom analysen av språket och texten i nyhetsartiklarna som mitt syfte med uppsatsen kommer att besvaras. En förklaring av de tre dimensionerna tydliggör textanalysens relevans och sammanhang i modellen vilket är en fördel men då jag inte kommer att använda den diskursiva praxisdimensionen och sociala praxisdimensionen, har jag valt att inte redogöra för dessa.

4.2.1.1 Textdimensionen

Det krävs en analys av texternas egenskaper för att kunna tydliggöra hur diskurser åskådliggörs i text (Winther Jörgensen & Phillips 2000: 87). I textdimensionen är analysen koncentrerad på textens formella drag vilket omfattar grammatik, vokabulär och sammanhang mellan satser som i sin tur utgör diskurser (Fairclough 1995: 57). Texten kan innefatta skrift, tal bild eller en förening med språk och bild. Som jag ovan nämnt, kan dimensionerna ofta ha en nära relation till varandra då det är svårt att skilja dem åt. Så är fallet här då textdimensionen har effekt på den diskursiva praktikens processer angående textproduktion och konsumtion (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 74-75). Med hjälp av textanalys får man möjlighet att tydliggöra diskurser textuellt bevaras (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 87). Som hjälp för att kunna analysera text, tydliggör Fairclough för flera verktyg. Jag har valt att använda två av dessa i min följande textanalys vilka är, modalitet och etos. Mitt material som utgör tidningsartiklar kommer att analyseras utifrån verktygen. Jag kommer nedan att förklara dessa ingående.

4.3 Mina verktyg

4.3.1 Modalitet

Ordet modalitet betyder ”sätt”. I användandet av verktyget modalitet, ligger intresset i talarens grad av antagande alternativt instämmande i en sats. Winther Jörgensen och Philips (2000) exemplifierar olika typer av modaliteter genom följande påståenden: ”kanske är det lite varmt”, ”jag tycker det är varmt” och ”det är varmt”.

Valet av modalitet inverkar på diskursens konstruktion av kunskapssystem, betydelsesystem samt sociala relationer. En mening som kan exemplifiera detta är ”alla människor som röstar på Sverigedemokraterna är rasister”. Exemplet visar då på en stark säkerhet i påståendet samtidigt som meningen ”vissa människor som röstar på Sverigedemokraterna tenderar vara rasister”, visar på en svagare säkerhet i påståendet. Om ord som ”kanske”, ”liksom” eller ”lite” används i en sats handlar det om en så kallad hedge. Exempel på detta är ”det kanske är lite dumt att vara rasist”. Hedge är således en sats då författaren rättar ett konstaterande i en mening och då uttrycker svag säkerhet.

En grupp i samhället som ofta använder speciella modaliteter i syfte att få tolkningar uppfattas som fakta, är massmedia. De uttrycker sig gärna utifrån att en åsikt är allmänt etablerad i samhället ”religion är inte bra” istället för att tydliggöra att det är deras åsikt ”vi anser att religion inte är bra”. De är experter på att använda objektiva istället för subjektiva objekt. Detta gör modalitet som verktyg än mer relevant för min analys då mitt material utgörs av just media i form av tidningsartiklar (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 87-88).

Modalitet kan anses som en fråga angående individers åtaganden menar Fairclough, när de ställer en fråga, påstår något, erbjuder eller kräver något. Modalitet beskriver alltså förhållandet mellan författaren själv och till det som ska skrivas. Hur porträtteras olika fenomen? Använder sig författaren av generaliseringar av grupper i samhället eller förhåller sig personen till att sanningen faktiskt kan se olika ut? (Fairclough, 2003: 164-165).

4.3.2 Etos

I användandet av verktyget etos studerar forskaren hur sociala relationer och identiteter formas utifrån språket i texten. Vid exempelvis studerandet av en tidningsartikel är ett av syftena att kunna tydliggöra konstruktioner gällande sociala förhållanden mellan läsaren samt författaren alternativt identiteter som exempelvis läsaren (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 87-88).

Verktyget hjälper oss att se de mönster som kan finnas i texten gällande exempelvis huruvida förhållandet är jämlikt mellan författare och läsare, en tillmötesgående känsla alternativt en känsla av auktoritet som författaren förmedlar. Det är alltså av intresse av se huruvida texten förmedlar att exempelvis jag (författaren) och du (läsaren) är ”på samma nivå”. Att det går att utläsa någon form av hänsyn till andra människor, att författare och läsare har något gemensamt alternativt raka motsatsen.

En annan möjlig väg att gå är att granska texten utifrån ord som ”vi”, ”du” eller ”dem” vilket kan ge olika känslor (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 89). Satser och meningar i mitt artikelmaterial kommer att studeras genom etos. Det är av vikt att satserna i texten avser beskriva eller definiera grupper eller enskilda människor i samhället.

4.4 Avgränsning/kritik av metod

Likt alla metoder, finns det kritik som bör tas i beaktning. Kritiken gällande den kritiska diskursanalysen har bland annat handlat om dess angreppssätt och materialvalet. Den kritiska diskursanalysen presenterar ett verktyg för att studera den sociala och diskursiva praktiken men förhållandet, skiljelinjen mellan dessa två har kritiserats. (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 93).

Kritiken grundar sig delvis i att det inte finns någon tydlig definition av hur den teoretiska ansatsen som brukas för social praktik ska vara i förhållande till omfång och teori. Jag har försökt att vara medveten om detta i min uppsats då jag har avgränsat det teoretiska valet och klargjort för val och inriktning av teorin. Med en mer avgränsad teoretisk inriktning, bör alltså risken minska för ett brett teoretiskt omfång vilket i sig skulle resultera i en omöjlig reliabilitet. Inom den kritiska diskursanalysen har även materialomfånget betraktats som tvivelaktigt. Eftersom det ofta handlar om ett relativt begränsat material i relation till den diskursen som studeras, kan det uppfattas svårbedömt och ensidigt.

Samtidigt kan kritiken bemötas då det är författaren själv som gör avgränsningen av diskursen som ska studeras. Syftet med min studie är alltså inte att analysera och dra slutsatser kring vad diskursen i Sverige säger om islam och muslimer. Detta skulle kräva ett väldigt stort material i form av en kvantitativ undersökning. En annan kritik till en kritisk diskursanalys och som även kan innefatta andra kritiska perspektiv är dess syfte med att tydliggöra för maktförhållanden och studera tänkbara lösningar och förändringar av detta (Winther Jørgensen & Philips 2000).

5 Empiriskt material

Mitt empiriska material innehåller utvalt tidningsmaterial från två av Sveriges största dagstidningar, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Eftersom min ambition är att granska två tidningar som är lika varandra, har jag valt att göra en jämförelse med DN som är ”oberoende liberal” (DN, 2016) och SvD som är ”obunden moderat” (SvD, 2016). Andra likheter som de har är att de grundades med endast tjugo år emellan då DN startades år 1864 (DN, 2016) samt SvD som startades år 1884 (SvD, 2016). DN är Sveriges största morgontidning och ges ut i hela landet men med fokus på Stockholm (DN, 2016) medan SvD är Sveriges tredje största morgontidning och ges ut i enbart Stockholm (SvD, 2016). Det är dess likheter som gör de två fallen intressanta att jämföra. Det är viktigt att se huruvida porträtteringen av muslimer och islam är i två av Sveriges största tidningar då denna kan komma att påverka en stor folkgrupp.

5.1 Urval

Jag har valt att använda Retriever research i letandet av de artiklar jag har granskat. Retriever har jag som student vid Lunds Universitet tillgång till och genom sökmotorn kan jag nå alla artiklar hos Sveriges stora tidningsutgivare. Det hade även varit en möjlighet att använda Dagens Nyheters hemsida respektive Svenska Dagbladets hemsida men jag anser att denna sökfunktion gav mig en bättre överblick om vad och hur mycket som fanns skrivet på området. Jag hade genom Retriever också möjlighet att på ett smidigt sätt, spara de artiklar jag valt i en inkorg för att sedan printa ut och analysera.

Då jag vill se hur DN och SvD porträtterar muslimer och islam som religion, valde jag att filtrera min sökning efter dessa sökord. Mitt val av artiklar har alltså endast utgått från sökorden ”muslimer” och ”islam” samt tidsperioden september 2015 – maj 2016. Då jag har velat få ett brett spektrum och en helhetsbild av tidningarna, har jag gjort ett medvetet val i att välja olika typer av artiklar som representerar olika delar av tidningen. En stor del av materialet utgör ”Ledare” i båda tidningarna men även ”Under Strecket”, ”Nyheter” och ”Världen” representerar flera av artiklarna från SvD.

I DN består materialet utöver Ledare i ”Kolumnen” och ”Nyheter” samt övriga artiklar som inte tillhör ett specifikt område men som utgörs av DN:s ledarskribenter. Min ambition har varit att välja artiklar vars författare är anställda hos DN samt SvD då min åsikt är att dessa personer och deras artiklar, i hög grad bör representera tidningens åsikter. Jag har genom denna filtrering sedan valt ut 40 artiklar totalt, 20 artiklar från SvD och 20 artiklar från DN. Artiklarna är olika långa men majoriteten består av tre sidor. Då artiklarna består av tre sidor med mycket text, anser jag att mitt val av antal artiklar per tidning är tillräckligt för att kunna tydliggöra ett potentiellt mönster som min analys visar i hur respektive tidning porträtterar muslimer. Jag kommer nedan att redogöra för detta resultat. Alla artiklar går att finna under avsnitt 9, bilagor.

Min ambition med resultatet är att kunna återge den bild och insikt som min analys gett mig i granskandet av artiklarna. Därför kommer jag inte att diskutera alla artiklar ingående utan jag kommer att förtydliga och diskutera de mest påtagliga särdragen i ett begränsat antal artiklar utifrån mina verktyg, Etos och Modalitet. Hela mitt material finns utskrivet om det efterfrågas. Återigen, var medveten om att dessa artiklar är utvalda efter sökorden ”muslimer” och ”islam”.

6 Resultat kritisk diskursanalys

Min analys är uppdelad i tre delar. I den första delen, 6.1 kommer jag att behandla mitt artikelmaterial från Dagens Nyheter och den andra delen, 6.2 behandlar vidare mitt artikelmaterial från Svenska Dagbladet. Detta kommer jag att göra utifrån tre underrubriker vilka är verktygen *Etos* och *Modalitet* och även utifrån en rubrik jag har valt att kalla *Övrigt*. Inom dessa underrubriker har jag ord och ordsträngar som jag har funnit i artiklarna och som jag kommer att sortera in i artikelmaterialen, samt exemplifiera med citat från materialet.

Jag har kombinerat mitt val av verktygen med Edward Saids teorier kring orientalism för att bäst utläsa vilka diskurser som råder kring muslim och islam. Fördelen med detta är att jag på ett smidigt och tydligt sätt presenterar texten utifrån såväl en blandning av den kritiska diskursanalysen samt min teori.

För att ge en tillbakablick av verktygen samt klargöra för rubriken *övrigt*, kommer jag att ge en kort presentation av vardera. Verktöget *Etos* innebär att det går att utläsa någon form av hänsyn till andra människor i en text, att författare och läsare har något gemensamt alternativt raka motsatsen. En annan möjlig väg att gå är att granska texten utifrån ord som ”vi”, ”du” eller ”dem” vilket kan ge olika känslor (Winther Jörgensen & Phillips, 2000: 89). (Se avsnitt 4.3.2 för en helhetsbild av verktöget). Utifrån syftet att kunna tydliggöra detta förhållande mellan författare och läsare i artiklarna samt en ”vi-känsla” har jag valt att använda följande meningar;

- *Hur porträtteras muslimer och islam som offer och när kopplas de samman med något positivt?*
- *”Vi- dem”*
- *Hur porträtteras muslimer och islam som hot och när kopplas de samman med våld?*

Verktöget *Modalitet* innebär att det går att utläsa generaliseringar av grupper som författaren använder sig av (Fairclough, 2003: 164-165). Detta kan kopplas till orientalism och tolkningar som uppfattas som fakta. Inom *Modalitet* finns även regler kring ”hedge” (se avsnitt 4.3.1 för förklaring) vilket jag inte kunnat utläsa i mitt material. Jag kommer därför inte att redogöra för detta fragment i min analys.

- *Tolkningar som uppfattas som fakta*

- *Generalisering/gruppbeteckning*

Rubriken *övrigt* är inte kopplad till något verktyg vilket gör det desto viktigare att poängtera begreppens relevans i sammanhanget. Begreppen är applicerbara på orientalism och går i flera artiklar att utläsa vilket jag anser är tillräcklig grund.

- *Kostnadsfråga*
- *Kopplingar till Daesh*

Slutligen kommer jag i avsnitt 6.3 att föra en sammanfattande diskussion med avstamp i båda tidningarna samt hänvisa till teori för att sedan kunna besvara min frågeställning och mitt syfte i avsnitt 7.

6.1 Dagens Nyheter

6.1.1 Etos

Hur porträtteras muslimer och islam som offer och när kopplas de samman med något positivt?

Jag har valt att koppla samman ovanstående frågor då de ofta berör varandras områden och kan vara svåra att skilja åt. Till skillnad från muslimer som kopplas samman med hot och som utgör en betydande del av DN:s material, är det i fem artiklar av totalt tjugo där muslimer porträtteras som offer (se bifogad bilaga 9.2). Ofta är detta i samband med flyktingar vilket kan vara problematiskt på grund av det faktum att alla flyktingar inte är muslimer och mitt syfte är just att utgå från porträtterandet av muslimer. Det skulle dock vara svårt att bortse från flyktingsituationen i min studie då en stor del av Sveriges största tidningar skriver om detta dagligen. För att exemplifiera vad som kan porträttera muslimer som offer är nedan skrivet citat. Det är tagit ur DN:s ledare ”Varning för enkla lösningar”. Det blir här tydligt att skribenten (okänd) ställer sig på de ”svagas” sida och tydliggör vikten i att erbjuda skydd för människor på flykt från kriget.

Vi kan inte stänga dörren för människor som flyr undan av en vardag präglad av det barbari som nu även hemsökt Europa. Återigen gäller det att tänka i flera led. Dels att så långt det går bekämpa terrorismen på hemmaplan såväl som i länder som Syrien. Dels att erbjuda skydd för de människor som flyr ifrån den (DN, 2015).

DN är även i flera fall tydliga med att återge muslimer i positiva sammanhang. I sju artiklar av tjugo, kopplas muslimer ihop med positiva attribut (se bilaga 9.2). Ofta återges de i sammanhang där det skrivs om att muslimer bör inkluderas och interageras mer i samhället, i såväl svensk debatt och utrikespolitisk. De blir här inkluderade i en ”vi-känsla” som tillsammans med Väst ska besegra IS. Ingrid Carlberg förtydligar detta inkluderande och vi-känslan i artikeln ”Ett nytt starkt vi. Mänsklig motkraft är det kraftfullaste vapnet mot IS”.

... Bygget av den nya starka vi-känslan, den som IS fruktar så och har som sitt strategiska mål att förgöra. IS-barbarerna om några vet vilken oändlig mänsklig motkraft som kan växa ur detta enkla: att vi bjuder in, inte reflexmässigt stöter ifrån. Där har vi inte råd att slarva längre (Carlberg, 2015).

”Vi- dem”

Bilden som ges av ett så kallat ”Vi- dem” syftar på Väst kontra Öst. Detta utgör en stor del av orientalism och jag kommer att diskutera detta vidare i min sammanfattade diskussion 6.3. Det är svårt att utläsa materialet utifrån denna punkt då muslimer i större mån porträtteras som hot eller sammankopplat med våld. Det är lätt att dessa teman påverkar varandras områden och det har i mitt fall varit svårt att dra skiljelinjen. Det finns tre artiklar av de tjugo som ger tendenser av ett ”vi och dem” (se bilaga 9.2). En av dessa är en ledare med okänd skribent, ”Utred hoten mot kristna” vilken diskuterar de många hot som kristna får ta emot på asylboenden av muslimer (DN, 2016).

Givetvis är detta viktigt att uppmärksamma då hot och våld aldrig får accepteras på asylboenden. Det blir dock ett tydligt ställningstagande i artikeln där de kristna försvaras mot de andra, de främmande. I artiklarna som behandlar området framställs muslimerna på asylboendet som ett hot mot de kristna. Min tolkning av artikeln är att om kristendomen hotas, hotas även Väst. Frågan jag ställer mig är hur fallet hade sett ut om det var ombytta roller. Det hade varit intressant att se om temat då var lika populärt att skriva om. ”Fem principer för allas frihet” är ytterligare en artikel av Hanne Kjöllér, ledarskribent hos DN som diskuterar de kristnas situation och mer artiklar finns det att hämta på området (Kjöllér, 2016).

Hur porträtteras muslimer och islam som hot och när kopplas de samman med våld?

I tio artiklar har jag utläst någon form av hot eller våld kopplat till muslimer och islam (se bilaga 9.2). Detta är en hög siffra och jag hade hoppats att den var lägre. Porträtteringen av muslimer som våldsamma är ett av det mest förekommande sambanden i materialet. Problemet verkar även bestå i att det är jobbigt att förhålla sig till muslimer. Den stora belastningen för Sverige samt de problem som uppstått i samband med flyktingkrisen diskuteras även flitigt. De fall då muslimer binds samman med våld utgörs mestadels av ovanstående artiklar om asylboenden och våld gentemot kristna. Jag kommer återigen referera till ”Utred hoten mot kristna” med okänd skribent. Jag har tidigare diskuterat det faktum att artikeln framställer en ”vi-dom” känsla. Men det blir även tydligt att muslimer kopplas ihop med våld. Skribenten som är okänd, tar upp fyra punkter som klargör fall där kristna har blivit utsatta för våld. En av dessa punkter följer:

En man i 25-årsåldern dömdes för att ha hotat att skära halsen av en kristen medboende – och även ha hotat dennes muslimske rumskompis, för att han bor med en kristen (DN, 2016).

Det är i artikeln inte uttalat om denna 25-åriga man är muslim. Om detta beror på ett försök att låtsas vara neutral i debatten, är det förgäves. Det framkommer i citatet ändå eftersom att mannen hotat hans muslimske kompis då han bott med en kristen. Återigen vill jag förtydliga min åsikt att jag aldrig tycker att våld eller hot om våld är okej och av citatet att döma, är detta hot ett tämligen påtagligt sådant. Däremot menar jag att problematiken ligger i att det tydligt framgår framförallt i denna artikel samt ”Fem principer för allas frihet” att muslimer kopplas samman med våld. Vi får aldrig veta bakgrunden till hoten eller våldet på asylboendena vilket inte ger oss någon helhetsbild av situationen. Kanske det finns flera faktorer som spelar in och som bidragit till resultatets utgång.

6.1.2 Modalitet

Tolkningar som uppfattas som fakta

En grupp i samhället som ofta använder speciella modaliteter i syfte att få tolkningar uppfattas som fakta, är media. De uttrycker sig gärna utifrån att en åsikt är allmänt etablerad i samhället (Winther Jørgensen & Phillips, 2000: 87-88). Så är även fallet här men min teori är att denna form av modaliteter sker i mycket högre grad i kvällstidningar som Expressen och Aftonbladet. Tolkningar som uppfattas som fakta i detta material utläses mest i sammanhang då Islam kopplas till IS.

Generalisering/gruppbeteckning

Att generalisera har visat sig vara tämligen förekommande i DN:s artiklar. Av de tjugo artiklar jag granskat, innehåller sex av dessa generaliseringar av muslimer eller islam (se bilaga 9.2). Dessa artiklar, majoriteten i form av ledare, behandlar alltså muslimer som en grupp. De ses i detta fall inte som en individ utan som en del i en grupp. Det är förekommande att ”muslimen” som det skrivs om i materialet inte tydliggörs om det är en kvinna eller man. Detta på grund av att de anses utgöra en grupp framför individ. Ett exempel som förtydligar denna generalisering är ett citat tagit ur artikeln ”Bli inte skräckens offer”.

Det är möjligt att en kraftfullare militär intervention utlöser mer våld. Men det vi vet är att attackerna på civilisationen går vidare tills vi har huggit av IS huvud (Patten, 2015).

Det är svårt att se att citatet i sig är generaliserande. Men om man läser mellan raderna framgår det att IS och civilisationen går under samma villkor. Civilisationen med oskyldiga människor blir drabbade och visas ingen hänsyn av Väst. Här blir det alltså återigen tydligt att muslimer ses som en grupp som står i vägen för att krossa IS.

6.1.3 Övrigt

Kostnadsfråga

I fyra artiklar kan jag i mitt material utläsa sammanhang som tydliggör för den kostnad som flyktingar innebär (se bilaga 9.2). Återigen har jag valt att sätta ett lika-med-tecken mellan flykting och muslim. Detta är som sagt inte något jag önskar men jag anser det vara nödvändigt då många av de flyktingar som kommer till Sverige är muslimer. Min hypotes är även att i samband med den rådande flyktingsituationen, ökar islamofobin. Jag tycker inte om att använda ordet flykting då detta är ett begrepp som inte symboliserar en individ utan en grupp människor.

Den generaliserande gruppen tillskrivs negativa attribut i och med begreppet.

... Samtidigt har strömmen av syriska flyktingar till Europa blivit en av de största utmaningar EU någonsin ställts inför (Fischer, 2015).

Detta citat är tagit från artikeln ”Fångade i ett ormbö av konflikter”. EU:s resurser har blivit ansträngda för att beskriva det milt de senaste två åren, det vet vi alla om.

Det har varit en prövning. Men det faktum att dessa former av citat förekommer dagligen i tidningsartiklar är utanför för vad som är nödvändigt.

Kopplingar till Daesh

Det är av intresse att se att muslimer och islam kopplas samman med någon form av hot eller våld i tio av tjugo artiklar (se bilaga 9.2). Däremot är kopplingen mellan islam och Daesh inte lika tydlig. I fem av tjugo artiklar återfinner jag sammanhang där det görs en uttrycklig gräns mellan dessa. I två av tjugo artiklar finner jag ett samband mellan Daesh och islam. I en av DN:s ledare, ”varning för enkla lösningar” återfinns detta citat som särskiljer islam från mördande jihadister.

Lika lite som kristendomen kan hållas ansvarig för kristna fundamentalister som skjuter abortläkare, eller buddismen för Burmas förföljelse av landets muslimer, kan världsreligionen islam ställas till ansvar för vad mördande jihadister gör (DN, 2015).

6.2 Svenska Dagbladet

6.2.1 Etos

Hur porträtteras muslimer och islam som offer och när kopplas de samman med något positivt?

Likt ovan, har jag valt att skriva ihop sammanhangen när muslimer porträtteras som offer och när de porträtteras som något bra. I fyra av tjugo artiklar, återfinns kontexter där muslimer karaktäriseras som offer (se bilaga 9.1). Ofta består dessa artiklar av HVB-hem som har vandaliserats eller muslimer som fått ta emot glåpor. En ledare skriven av Nuri Kino som tydliggör för ett fall som fångade mig, är när Nuri befinner sig i en kö på ett badhus då tre flickor, 12, 6 och 4 år står framför i kön och får förklarat för sig att avdelningen för lek på badhuset var stängt och vidare följer;

... Två unga män som stod lite längre bort skrev något åt flickorna, något håfullt.

Den äldsta flickan hade nämligen huvudduk; de var muslimer.

Flickorna ställde sig i ett hörn och darrade av rädsla (Kino, 2016).

Exemplet visar en rädsla som inget barn eller vuxen ska behöva känna. Kino förklarar senare i artikeln att han röt till mot männen vilket flera individer i det svenska samhället bör våga. Situationen är tagen ur artikeln ”nu startar jag ett asylboende för kristna”. Jag kommer nedan att återkomma till denna artikel. I fyra av tjugo artiklar återfinns muslimer och islam i positiva sammanhang. Detta sker oftast i samband med uppmaning till muslimer att gå med i det offentliga rummet och göra sin röst hörd. Muslimer förklaras även utifrån att de har öppenhet i sin religion.

”Vi- dem”

Likt DN, har även SvD skrivit mycket om asylboenden för kristna. Återigen har det uppstått bråk och trakasserier på ett asylboende vilket gör kristna människor otrygga. En ”vi och dem” känsla tolkar jag i detta fall som en skarp gräns som dras mellan Öst och Väst, ”vi” kontra det främmande. Som jag även i DN:s material diskuterat, tycker jag att det finns en problematik i detta. Det måste finnas annan lösning där muslimer och kristna kan leva tillsammans, det är ju så verkligheten ser ut utanför asylboendena.

Denna form av ”vi gentemot de andra” kan jag utläsa i två sammanhang i två skilda artiklar (se bilaga 9.1). Det går även att finna i en artikel där flyktingar porträtteras som ett hot mot Väst.

... Flyktingkatastroferna i Medelhavet, den så kallade Islamiska Statens frammarsch och Rysslands roll i Östeuropa – har en gemensam nämnare: de utmanar alla på olika sätt bilden av Europa som historisk och geografisk enhet (SvD, 2016).

Hur porträtteras muslimer och islam som hot och när kopplas de samman med våld?

I fem av SvD:s artiklar kunde jag synliggöra för någon form av hot eller våld (se bilaga 9.1). Detta är en halvering i jämförelse med DN vilket är mycket. Detta framkommer framförallt i kontexter som rör asylboenden vilket således påminner om DN där kontexten är densamma. Nuri Kino är författare av artikeln ”När konflikterna följer med” vilket av endast rubriken att döma, kopplar samman muslimer med våld. Kino menar att de religiösa, politiska och etniska konflikter som äger rum på asylboenden utmanar människor i den svenska identiteten som representerar ett öppet samhälle (Kino, 2016). Frågan jag ställer mig är om det svenska samhället verkligen står för en ömsesidig respekt för olika åsikter, religion och sexuell läggning som Kino menar. Jag tycker mig se något annat. Vidare fortsätter han med att referera till Anders Ekman som jobbar på ett boende i Värmland och som berättar om en händelse som ägt rum;

När attentatet ägde rum i Paris blev det jubel från vissa av de boende. Vi har alltså ISIS-sympatisörer här, det är ju läskigt (Kino, 2016).

Återigen ska inget våld, hot eller sympatier med Daesh få äga rum på ett asylboende men faktum kvarstår fortfarande att muslimer kopplas samman med våld och rubriken i artikeln är missvisande.

6.2.2 Modalitet

Tolkningar som uppfattas som fakta

Jag har i fyra artiklar funnit sammanhang där tolkningar har uppfattats som fakta till muslimers eller islams nackdel (se bilaga 9.1). Två av dessa går att utläsa i de artiklar som behandlar asylboenden där kristna framställs som trakasserade av muslimer som kopplas samman med våld. Ett av dessa fall berör även kopplingen till Daesh. Det finns även två fall att ifrågasätta då källan är otydlig och refereras till genom ”uppgifter har framkommit...” vilket jag anser inte är pålitligt.

Generalisering/gruppbeteckning

Generalisering och gruppbetäckning är inte lika vanligt förekommande i SvDs material till skillnad från DN. I DN redogjorde jag för sex sammanhang då detta hade synliggjorts i materialet, i SvD är det två artiklar som använder sig av generalisering (se bilaga 9.1). Detta i form av att media framställer muslimer som en grupp som har samma intressen och som gör samma livsval. I artikeln ”från student till smugglare” tydliggörs detta då författaren skriver om den illegala handeln i Syrien och att ”i de flesta familjer finns någon som sysslar med småskalig smuggling” (Sidea, 2016). Detta är en generalisering som påverkar läsaren av artikeln och som ger en bild av muslimer som brottslingar.

6.2.3 Övrigt

Kostnadsfråga

Jag har i fyra artiklar av tjugo utläst sammanhang där muslimer och islam har setts som enbart en kostnad för staten (se bilaga 9.1). Ofta förekommer detta i samband med Migrationsverket och Polisen där en större summa pengar avsätts. Exempel på detta är vårbudgeten där regeringen nu ger 455 miljoner kronor extra Migrationsverket och Polisen. Detta görs i syfte att hantera gränskontroller, bråk på asylboenden och avvísningar. Av kontexten att döma, beskrivs muslimer i detta fall inte som individer i ett samhälle utan som en extra kostnad för staten att betala. De görs även kopplingar till våld (SvD, 2016).

Kopplingar till Daesh

Jag utläser en tydlig gräns och skiljelinje mellan muslimer och islam samt Daesh i två av SvD:s artiklar men jag kan även utläsa kopplingar mellan muslimer och Daesh i två andra artiklar (se bilaga 9.1). På samma sätt som DN, är kopplingarna mellan våld och muslimer fler än antalet artiklar som innehåller koppling mellan muslimer och Daesh. Även om SvD är bättre i kontrast till DN på att inte dra paralleller mellan islam och Daesh, är detta inte tillräckligt bra. Att en koppling dras mellan dessa ska inte förekomma i en av Sveriges största tidningar år 2016. Därför är det hög tid att uppmärksamma. Daniel Schatz skriver följande i ledaren ”terrorister drivs av ideologi”;

Attentatsmännen i Paris drevs av en våldsbejakande, fundamentalistisk och totalitär vantolkning av islam som en överväldigande majoritet av världens muslimer tar avstånd ifrån (Schatz, 2016).

6.3 Sammanfattande diskussion

Jag har i avsnitt 2.1 redogjort för tidigare forskning inom området om hur muslimer och islam porträtteras i svensk media. Jag diskuterar bland annat Marta Axner som är verksam på Uppsala Universitet och vars studie intresserade mig. Hon tydliggör för den negativa bild som svensk media bidrar till i diskursen kring muslimer (Axner, 2015). Axner möter kritik av en av DN:s ledarskribenter, Erik Helmerson som har i artikeln ”Islamstudien säger ingenting” från november 2015 tydliggjort för de brister som han anser att Axners studie innefattar.

Han menar att hennes kritik av svensk nyhetsrapportering är orättvis och dåligt motiverad (Helmerson, 2015). Helmerson försvarar sig själv och hans kollegor vilket är förståeligt då han själv är journalist och ledarskribent på en av Sveriges största tidningar som också är en av de tidningar som har blivit mest kritiserade av Axner gällande porträtterandet av muslimer. Min åsikt om Axners studie är att den är väl genomförd och jag tycker även att det är bra att det gjorts på uppdrag av Diskrimineringsombudsmannen. Det är även bra att tidningarna ifråga får en utomstående bild och kritik om hur deras tidning och diskursen uppfattas.

Som jag ovan redovisat, kan jag i mitt material se liknande tendenser som Axners resultat vilket jag ser allvarligt på. Samtidigt tycker jag dock att Helmerson har en viss tyngd i hans argument vilka också är viktiga att påminna sig om. En viktig punkt att ta i beaktande är det faktum att såväl Axner och mina resultat av DN och SvD har visat att muslimer och islam ofta kopplas samman med våld, hot, terror, kostnader och problem. Helmerson svarar dock på denna kritik och menar att Axners studie (2015) görs i en tid då kriget i Irak och Syrien varit intensivt. Därför menar han att det bör finnas en viss förståelse i att det skrivs mycket om våld och terror i samband med muslimer och islam som flyr från ett krigshärjat land. En ytterligare brist menar Helmerson är att studien inte beskriver utvecklingen över tid. Han kritiserar även det faktum att inte Axner använder sig av en jämförelsegrupp. Exempelvis menar han att det hade varit av intresse att se hur frikyrkliga, katoliker eller romer porträtteras i svensk media (Helmerson, 2016). Kanske hade ett samband kunnat dras mellan en negativ bild av såväl muslimer som katoliker?

Jag tycker att Helmerson i allmänhet kommer med bra synpunkter till Axners studie som hade kunnat göra den mer djup. Min studie hade även kunnat inkludera något av detta om det fanns utrymme för det. Ett alternativ hade varit att likt Helmerson menar, göra en jämförelse över tid och se hur diskursen har utvecklats i svensk media. Förhoppningsvis hade utvecklingen visat en positiv kurva men det hade varit beroende på vilka år som jämfördes. Jag håller dock inte med hans argument att jämföra muslimer med andra minoriteter i samhället. Helmersons syfte med detta bedömer jag vara att se att även andra grupper blir negativt porträtterade i media. Lika allvarligt som att muslimer ges en negativ bild i svensk media, lika allvarligt är det med en studie som visar att katoliker blir negativt porträtterade.

Varför menar han att vi ska ställa två minoriteter mot varandra? Bör det inte vara av större intresse att granska medias rapportering av muslimer i kontrast till medelålders, svenska män?

7 Konklusion

Jag har i denna uppsats studerat de mediala diskurser som råder i Svenska Dagbladet samt Dagens Nyheter. Det empiriska materialet har utgjorts av tidningsartiklar från respektive tidning tagna från perioden september 2015 – maj 2016. Mitt syfte har varit att studera hur den mediala diskursen ser ut i svensk nyhetsrapportering med fokus på porträtterandet av muslimer och islam. Analysen visar att materialet innehåller en diskurs som kan betraktas vara inspirerad av Edward Saids teori om orientalism. Said menar att bilden av ”orienten” utgjort en stor del av västerländska texter och västerländsk nyhetsrapportering som sträcker sig långt tillbaka i historien. Diskursen som tydliggörs i mitt material gör en skillnad mellan ”vi och dem”. ”Vi” utgörs av Europa alternativt västvärlden där en trygghet och gemenskap förmedlas. ”Dem” återges i stället i sammanhang om otrygghet och våld som inte får vara en del av den europeiska gemenskapen. För att tydliggöra identiteten ”vi”, krävs en gräns gentemot ”de andra”. Detta gör att en motpol skapas i det som inte är ”vi” vilket då blir underordnad ”oss”. Det är viktigt att påminna om att mitt material har utgjorts av tjugo artiklar från vardera tidning vilket kan vara på gränsen för att säga huruvida detta är representativt nog för tidningen som helhet.

Diskursen som råder kring muslimer och islam i texterna är i flera fall negativ men det visar sig även finnas sammanhang där muslimer binds samman med positiva attribut. En skillnad i tidningarnas artiklar blir även tydlig och generaliseringar och gruppbeteckningar är ett av de ämnen som utlästes i större utsträckning i DN i jämförelse med SvD. Det framgår även att Dagens Nyheter består av en större spridning av åsikter i jämförelse med Svenska Dagbladet. Diskursen i DN innehåller alltså å ena sidan mer negativa attribut och negativa kopplingar till muslimer till skillnad från SvD. Men å andra sidan, var de även bättre på att tydliggöra för de positiva faktorer som kopplas samman med muslimer. SvD:s neutrala ställning i kontrast till DN kan man vidare fundera vad det beror på. Kanske har DN större spridning på skribenter med olika bakgrund, etnicitet och politisk ställning som spelar in i mitt resultat alternativt att någon annan faktor spelar in.

8 Referenser

8.1 Primärkällor

Carlberg, Ingrid (2015) *Ett nytt starkt vi- mänsklig motkraft är det kraftfullaste vapnet mot IS*
Dagens Nyheter. Artikel 2015-11-23 Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0509152015112332584076c5d15cee07743b3b999460af&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Dagens Nyheter (2015) *Varning för enkla lösningar*
Ledare 2015-11-16
Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151116fa2cb2bab19e8ef94187c5dac222823b&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Dagens Nyheter (2016) *Utred hoten mot kristna*
Ledare 2016-02-15
Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0509152016021579708313262e14b443e4e2d604317042&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Fischer, Joschka (2015) *Fångade i ett ormbö av konflikter*
Dagens Nyheter. Artikel 2015-12-11 Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201512115959c49258cc3401ddd5722fb9e6cd75&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Helmerson, Erik (2015) *Islamstudien säger ingenting*
Dagens Nyheter. Artikel 2015-11-17 Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151117770d299ca53559e12ddd1da9e6c8de36&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Kjöller, Hanne (2016) *Fem principer för allas frihet*
Dagens Nyheter. Artikel 2016-04-01 Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160401a296fc338c14614507afab56009a5c3d&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Patten, Chris (2015) *Bli inte skräckens offer*
Dagens Nyheter. Artikel 2015-11-26 Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201511266da0eed11e0de85f290431333e705c8e&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Kino, Nuri (2016) *Nu startar jag ett asylboende för kristna*
Svenska Dagbladet. Ledare 2016-02-07 Tillgänglig:
[http://web.retriever-
info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160207adbb06
2e3ff6c2c2134aca1243d78a44&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160207adbb062e3ff6c2c2134aca1243d78a44&serviceId=2) Hämtad: 2016-05-12

Kino, Nuri (2016) *När konflikterna följer med*
Svenska Dagbladet. Ledare 2016-02-18 Tillgänglig:
[http://web.retriever-
info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160218cf6762
cd340c7b9a2d0d336fd186226b&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160218cf6762cd340c7b9a2d0d336fd186226b&serviceId=2) Hämtad: 2016-05-12

Schatz, Daniel (2016) *Terrorister drivs av ideologi*
Svenska Dagbladet. Ledare 2016-03-31 Tillgänglig:
[http://web.retriever-
info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201603315cce83
7629da6269826982ff35e4e295&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201603315cce837629da6269826982ff35e4e295&serviceId=2) Hämtad: 2016-05-12

Svenska Dagbladet, (2016) *Mer pengar till polisen*
Nyheter 2016-04-12
Tillgänglig: [http://web.retriever-
info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201604124f65c9
74cc9a6e65120aab57fc126dd2&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201604124f65c974cc9a6e65120aab57fc126dd2&serviceId=2) Hämtad: 2016-05-12

Sidea, Emanuel (2016) *Från student till smugglare*
Svenska Dagbladet. Kultur 2016-05-05 Tillgänglig:
[http://web.retriever-
info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201605058cbc51
2ba41fe37855f5973b1dc74a81&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201605058cbc512ba41fe37855f5973b1dc74a81&serviceId=2) Hämtad: 2016-05-12

Svenska Dagbladet, (2016) *Identitetskrisen är Europas arvedel*
Artikel 2016-05-09
Tillgänglig: [http://web.retriever-
info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0508032016050931bd30
724dac25fff4f51a520e9bd38a&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0508032016050931bd30724dac25fff4f51a520e9bd38a&serviceId=2) Hämtad: 2016-05-12

Svenska Dagbladet (2016) *FN riktar stark kritik mot Sverige*
Artikel 2016-03-30
Tillgänglig: <http://www.svd.se/fn-rapport-om-rattigheter-i-sverige> Hämtad:
2016-04-16

8.2 Sekundärkällor

Axner, Marta. (2015). *Representationer, stereotyper och nyhetsvärdering- Rapport från medieanalys om representationer av muslimer i svenska nyheter*

Tillgänglig: <http://www.do.se/globalassets/publikationer/rapport-representationer-stereotypnyhetsvardering.pdf>

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2. [omarb.] uppl.

Lund: Studentlitteratur

Dagens Nyheter. *Info om oss*

Tillgänglig: <http://info.dn.se/info/om-oss/>

Hämtad: 2016-05-10

Eriksson, Catharina, Eriksson Baaz, Maria & Thörn, Håkan (red.) (2002). *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa

Fairclough, Norman (1995). *Media discourse*.

London: Edward Arnold

Ghersetti, Marina & Levin, Anna (2002). *Muslimer och islam i svenska nyhetsmedier: om rapporteringen av terrorattackerna i USA den 11 september 2001: en förstudie*. Norrköping: Integrationsverket

Helmerson, Erik 2015 *Islamstudien säger ingenting*

Dagens Nyheter. Artikel 2015-11-17 Tillgänglig:

<http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151117770d299ca53559e12ddd1da9e6c8de36&serviceId=2> Hämtad: 2016-05-13

Neumann, Iver B., (1999). *Uses of the Other: "The East" in European Identity Formation*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Peoples, Columba. & Vaughan-Williams, Nick (2010). *Critical security studies: an introduction*.

London: Routledge.

Said, Edward W. (2004). *Orientalism*. [Ny utg.]

Stockholm: Ordfront

Said, Edward W. (1997). *Covering Islam: How the media and experts determine how we see the rest of the world*.

London; Vintage Books.

Spurr, David (1993). *The rhetoric of empire: colonial discourse in journalism, travel writing, and imperial administration*. Durham: Duke Univ. Press

Strömbäck, J. (2014) *Makt, medier och samhälle. En introduktion till politisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.

Svenska Dagbladet. *Välkommen till Svenska Dagbladet*

Tillgänglig: <https://kundservice.svd.se/omsvd/>

Hämtad: 2016-05-10

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

9 Bilagor

9.1 Svenska Dagbladet

Alexandra Ivanov (2015-09-14) *Fler borde granska extremisterna*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0508032015091431282a166a29be4d579cbfd631addbbc&serviceId=2>

Jonas Hellman (2015-12-11) *Utanförskapets mylla*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320151211980ff9e90e982556275cc70fc9a35493&serviceId=2>

Evin Ismail (2015-12-15) *Att bekämpa IS ideologi, vår största utmaning*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201512152eeb9e512a83f523109f26204a93b2cb&serviceId=2>

Nuri Kino (2016-02-10) *Nu startar jag ett asylboende för kristna*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160207adbb062e3ff6c2c2134aca1243d78a44&serviceId=2>

Hynek Pallas (2016-02-09) *Sverige används som skräckexempel av islam-kritikerna*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201602090b35d3fe255ddf345ab094601c41063f&serviceId=2>

Nuri Kino (2016-02-18) *När konflikterna följer med*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160218cf6762cd340c7b9a2d0d336fd186226b&serviceId=2>

Carl Rudbeck (2016-02-19) *På jakt efter islam bortom Koranen*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160219a0900304d1bbfcc13594258dc857e6f1&serviceId=2>

Gunilla Von Hall (2016-03-27) *Pressat IS riktar terrorn mot Väst*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160327f34fe77ef21d681ce30e0b87ddcc499c&serviceId=2>

Daniel Schatz (2016-03-31) *Terrorister drivs av ideologi*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160327f34fe77ef21d681ce30e0b87ddcc499c&serviceId=2>

(2016-04-12) *Mer pengar till Polisen*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201604124f65c974cc9a6e65120aab57fc126dd2&serviceId=2>

Erica Treijs (2016-04-24) *Mångskifte ett delikat dilemma för svensk lag*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160424da4a792138d5230d3a0ed904d862ce96&serviceId=2>

Daniel Rossetti (2016-04-26) *Asylboenden brinner fortfarande i Sverige*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0508032016042616f793e6f3712cfdea300b6673f1c869&serviceId=2>

Carl Josefsson (2016-04-29) *Rädsla för minoriteter hotar demokratin*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160429aeaa8f2cb45005ed2f6372fc1fb51318&serviceId=2>

Per Kudo (2016-05-01) *Kontroversiell imam på besök i Malmö*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0508032016050170f34663ba69790eb86cc70e8337f56d&serviceId=2>

Charlotta Buxton (2016-05-04) *Londons kontraster står mot varandra*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201605046bab5fef3bd879a8d8fcd27dc314724b&serviceId=2>

Theresa Kuchler (2016-05-05) *Visumfrihet bäddar för strid inom EU*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201605050822ac6b6193f0f1ce6c84fb8ddffc69&serviceId=2>

Emanuel Sidea (2016-05-05) *Från student till smugglare*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201605058cbc512ba41fe37855f5973b1dc74a81&serviceId=2>

Per Jönsson (2016-05-07) *Makten i Iran, utom regimens kontroll*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201605077cb922870c18a71dda053e59c3dfe611&serviceId=2>

(2016-05-09) *Identitetskrisen är Europas arvedel*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0508032016050931bd30724dac25fff4f51a520e9bd38a&serviceId=2>

Hanna Gadban (2016-05-12) *Sahlin svek den sekulära staten*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05080320160512bb81b5a62dfbd490780ebe6143c1a87a&serviceId=2>

9.2 Dagens Nyheter

Erik Helmerson (2015-09-17) *Modig Moskégranskning*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201509172970209ae6a33f0e027c54d194a8ff54&serviceId=2>

Erik Helmerson (2015-10-25) *Fortsatt etnisk rensning av mellanösterns kristna*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201510253bebfa9c059df102a2f13010980776eb&serviceId=2>

Mikael Delin (2015-11-02) *Flyktingbarn tvingades ha eskort till skolan*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151102ca3d96328855ec2c6cd3d374488df49a&serviceId=2>

Erik Helmerson (2015-11-05) *Grupptänkandet förgiftar vår tid*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151105ffd5f7eb2f12efcc7713a8869dffed6f&serviceId=2>

(2015-11-16) *Varning för enkla lösningar*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151116fa2cb2bab19e8ef94187c5dac222823b&serviceId=2>

Erik Helmerson (2015-11-17) *Islamstudien säger ingenting*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151117770d299ca53559e12ddd1da9e6c8de36&serviceId=2>

Ingrid Carlberg (2015-11-23) *Ett nytt starkt vi- mänsklig motkraft är det kraftfullaste vapnet mot IS*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=0509152015112332584076c5d15cee07743b3b999460af&serviceId=2>

Chris Patten (2015-11-26) *Bli inte skräckens offer*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201511266da0ee d11e0de85f290431333e705c8e&serviceId=2>

Peter Wolodarski (2015-11-29) *En dyster vecka för svensk politik*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151129fc7842 2997560db17dcdf60581cbe787&serviceId=2>

Joschka Fischer (2015-12-11) *Fångade i ett ormbö av konflikter*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201512115959c4 9258cc3401ddd5722fb9e6cd75&serviceId=2>

(2015-12-20) *Våra fördomar gynnar IS*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151220e69c15 be40ce795b4630de1d5f9237d8&serviceId=2>

(2015-12-26) *Mörkt år för det fria ordet*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520151226c4215f 82d2399bea16112f4b6865b22f&serviceId=2>

Jackie Jakubowski (2016-01-22) *Växande judisk oro för muslimsk antisemitism*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160122ed76ae 1631eb47fbc16d38dda2e90929&serviceId=2>

(2016-02-15) *Utred hoten mot kristna*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160215797083 13262e14b443e4e2d604317042&serviceId=2>

Peter Letmark (2016-03-09) *Många vägar kan leda till religiös radikaliserings*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201603099a5cea d4d3929fce940407c010feb5dc&serviceId=2>

Magnus Ranstorp (2016-03-24) *”Utanförskapsområden grogrund för extremism”*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160324131e33 a1860bd09aac6e5ada50b5f264&serviceId=2>

Hanne Kjöllner (2016-04-01) *Fem principer för allas frihet*

Tillgänglig: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160401a296fc 338c14614507afab56009a5c3d&serviceId=2>

Hanne Kjöllner (2016-04-16) *Släpp slöjfixeringen – det finns verkliga problem*

Tillgänglig: <http://web.retriever->

[info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160416915e86b617c37f421726dc0fd8ee74d7&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520160416915e86b617c37f421726dc0fd8ee74d7&serviceId=2)

Erik Helmersson (2016-05-08) *Den bästa av världar är inte god nog för oss*

Tillgänglig: <http://web.retriever->

[info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201605089d80b7659970831eaadd464e6a002739&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201605089d80b7659970831eaadd464e6a002739&serviceId=2)

Erik Helmersson (2016-05-15) *Fler muslimska röster behövs i debatten*

Tillgänglig: <http://web.retriever->

[info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201605150394e441283843fef6eaf5c40a453da2&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201605150394e441283843fef6eaf5c40a453da2&serviceId=2)